

גליון מיוחד בעריכת מאיה ויינברג וצוריאל אסף

מאיה ויינברג – משוררת, רופאת חיות וחוקרת עטלפים. כותבת אוהבת ולומדת את המפגש בין אדם לאדמה, על החי והצומח שבה אבל גם על המת והטמון לנבט בעתיד. פרסמה ארבעה ספרי שירה: **שטחים פתוחים** (ספרי עתון 77, 2015), **עיר ותנוחת ההר** (הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2018) – זוכה פרס כליל לשירה אקו־פואטית, **מהיד אל הפה** (הוצאת פרדס, 2021) – זוכה הפרס לשירה ע"ש חיים גורי, **אבן על אבן** (הוצאת פרדס, 2024) – זוכה פרס אקו"ם לעידוד היצירה, ושני ספרי מסות בשיתוף עם דרור בורשטיין: **פליטי אור** (הוצאת אפיק, 2019), **אח לתנים** (הוצאת אפיק, 2022).

צוריאל אסף – משורר ומחנך מן הגליל. ספר שיריו השני **העפרוני ראה אור** בהוצאת עם עובד בעריכת דרור בורשטיין. מתרגם **המעט שנותר לי כאדם מבחר חדש משירת בנז'מן פונדאן** בהוצאת קשב לשירה, בעריכת רפי וייכרט. משוטט ומנחה סדנאות "טבעי לכתוב" לכתובת יצירת מקום.

מאיה כהן לוי – אמנית פלסטית, מנחה ומלווה אמנים. הציגה תערוכות יחיד רבות, בהן "גוף אדמה" (מוזיאון פתח תקווה לאמנות, 2023), "מגדלים" (מוזיאון הרצליה, 2005), "בריכות" (מוזיאון תל אביב, 2000), ו"סכך וחלות דבש" (מוזיאון ישראל, ירושלים, 1995). השתתפה גם בתערוכות קבוצתיות רבות בארץ ובעולם. כלת פרס שרת החינוך והתרבות, פרס מוזיאון ישראל לאמן ישראלי, פרס ע"ש מישל קיקואין הגלריה והפקולטה לאמנות אוניברסיטת תל אביב, פרס סנדל לפיסול ממוזיאון תל אביב ופרס ג'נט וג'ורג ג'וזפין לאמן ישראלי מטעם קרן תרבות אמריקה ישראל.

כל העבודות המלוות את הגליון הן יצירותיה של מאיה כהן לוי

תמונת השער: שורשים III, 2001, שמן על בד, 200/150 ס"מ

תמונות השער האחורי: (למעלה) גבול I, 2022 שמן ואקריליק מדולל על בד 130/170 ס"מ. (למטה): גבול V, 2022 שמן ואקריליק מדולל על בד 90/125 ס"מ

גליון זה רואה אור בסיוע מועצת הפיס
לתרבות ולאמנות

המשתתפים בגיליון

לפי שעה / רשימות מהתחתית	4	אמיר מנשהוף	35
גוף אדמה - מבוא, מאיה ויינברג, צוריא אל אסף	5	אבישג עמית שפירא	36
ריחות הבצלים אותם קטפנו בבוקר		אדוה מגל כהן	37
הדר לוטן	8	דניאל באומגרטן	37
רחל	9	נועם דרומי	38
ענבל קליינר	10	אורין צ'פלין	38
נרב ליניאל	12	נעמי מנדלבאום	39
מרואן מח'ול	13	יעל אורט־דינור	39
מרואן מח'ול	14	ג'ודת עיד	40
אלישע פורת	15	משה קול	41
גל נתן	16	שלומי חתוכה	42
סלעית לזר	17	קרן להמן	44
חנן סבח טייכר	18	הרבה שמות לאדמה	
צפנת בן דוד	18	סיון הר שפי	48
לירון גרייף	19	ראוץ הייב	49
טלי גלסקי	20	סבינה מסג	50
עמרי חולון	21	עדנה גורני	51
טל ניגון קוליקובסקי	22	זלדה	52
כרמית רוזן	23	נדיה עדינה רוז	54
ישראל נטע	24	נצר לאו	55
נעמה שקד	26	יורם ניסינוביץ	58
		נעים ערידי	59
רעש בלתי פוסק		טל רחל הורוביץ	60
שאול טשרניחובסקי	28	דרור בורשטיין	61
שחר־מרי מרדכי	29	תמר פלדברג	62
רבקה מרים	30	אלטייב ע'נאים	63
סמיח אל קאסם	34		

Iton 77

Literary Magazine

First Editor: Jacob Besser

Editors: Amit Israeli Gilad,
Michael Besser

Editorial Board: Amos Levitan,

Rony Someck, Rafi Weichert,
Yael Boneh Levy, Tamar

Mishmar, Shiraz Kalir, Yuval

Paz, Dorit Peleg, Oded Peled,

Shalom Ratzabi, Jacov Shai

ShaVit, Idan Barir, Gilad Hay.

בתמיכת: משרד התרבות והספורט, מינהל התרבות

עיריית תל־אביב יפו - האגף לאמנויות

המו"ל: אגודת סופרים ואמנים לקידום הספרות והתרבות
עמותה מס' 580073575 ISSN 1565-253X

77iton@gmail.com

www.iton77.com

טל': 03 5618271 ת"ד 51208 ת"א 67137

עיתון 77

כתב עת לספרות ולתרבות

העורך המייסד: יעקב בסר ז"ל

עורכים: מיכאל בסר, עמית ישראלי־גלעד
מנכ"ל: אדם פרנס

חברי המערכת: עמוס לויתן, רוני סומק,

רפי וייכרט, יעל בונה־לוי, תמר משמר,

שירז קליר, יובל פז, דורית פלג, עודד

פלד, שלום רצבי, יעקב שי שביט, עידן

בריר, גלעד חי

כמה מילים על מה שמעל לאדמה ומתחת לה

בפתח הגיליון הזה, בעריכתם של מאיה ויינברג וצוריא אל אסף, נאספו טקסטים המשרטטים את הקשר שבין האדמה, עבודת האדמה והגוף – ואת הפוטנציאל התרפויטי שטמון בעבודה זו. לצידם מוצגות עבודותיה הנפלאות של מאיה כהן לוי, שמעמיקות גם הן במרחבים אלה.

בקריאתם עלה בזיכרוני צל של מיתולוגיה קדומה, שבה המעבר בין מה שמעל לאדמה לבין מה שמתחתיה היה נזיל יחסית. כך, למשל, בסיפורו של האל תמוז: איננה, אשתו, ניסתה להשתלט על ממלכת השאול ונבלעה בה. כדי להחליץ מהשאול, הטילה על בעלה להחליף אותה שם, אך מאחר שנישואיהם של תמוז ואיננה הבטיחו את גשמי החורף ופיריון האדמה, כונן ביניהם סדר – שבו מדי חצי שנה יורד אחד מהם אל השאול. או סיפורה של דמטר, אלת התבואה, שבתה פרספונה נחטפה בידי האדס אל השאול. דמטר הגיבה בבצורת קטלנית, והסדר שב רק כשבתה הוחזרה אל פני האדמה.

וכאן, במציאות שלנו – שבה בני אדם חיים כלואים מתחת לאדמה, בשאול עזתית – איננו מדברים עוד במונחי מיתולוגיה, אלא בכאב ממשי, בעודנו ממתנים בנשימה עצורה לשחרורם ולעלייתם מעל פני האדמה. כי כל עוד שוהים החטופים במעמקי האדמה, לא יוכל הסדר האמיתי לשוב ולהתקיים מעליה.

עמית ישראלי גלעד

רשימות מהתחתית... שיעור מולדת

זה כמה שבועות אנו עוסקים בגיליון "גוף אדמה". מטבע הדברים, הרהרתי לא מעט בתוכן הטור הזה, אך כרגיל – דחיתי את כתיבתו לשעות האחרונות שלפני מסירתו לדפוס.

במהלך הזמן הזה, התנגנה בראשי שורה משירו של יהונתן גפן: "אדמה אדמתי, לא אותי, לא אותי" (מתוך "גמתי להכין את כל השיעורים" – שהלחין דני ליטני). כנראה ששילוב המילים "אדמה" ו"הכנת שיעורים" – תזכורת למטלות לא נעימות מהתיכון – הציף בי את הזיכרון מאותה הופעה של "מכתבים למערכת", אי שם ב־1976.

כבר אז סיקרן אותי ההקשר הסאטירי (ואז – במעמקי שנות ה־70 – גם חתרני) של השורה הזו אל מול השיר "על גבעות שיך אברק" (המוכר גם כ"אדמה אדמתי") מאת אלכסנדר פן – שיר ששמעתי רבות בילדותי, לרוב בביצועה של שושנה דמארי, ואמי גם היא נהגה לפזם אותו לעיתים. למי שלא מכיר – שירו של פן נכתב בתחילת שנות ה־40, והולחן בידי מרדכי זעירא, לכבוד הסרת הלוט מפסלו של אלכסנדר זייד, שנרצח כשלוש שנים קודם לכן. שיר עז־רגש, שהשורה "אַרְשִׁיךָ לִי בָּרֶם" מסכמת היטב את רוחו.

כך הלכה והתפוגגה לה הכוונה המקורית לכתוב רשימה קלילה, המחברת בין העיסוק באדמה לבין רשימות קודמות שעסקו בתחנת קרליבך שנבנתה לרגלי המערכת. חשבתי אולי לשלב את השורה "כבישי בטון בחול נמתח" ואת שאר פזמוני כיבוש השממה, יחד עם נגיעות נוסטלגיות משיעורי מולדת בבית הספר. אך לא במקרה כנראה, נתקענו שוב עם אותה אדמה – אדמה ודם, אדמה שכולעת חיים ("לא אותי, לא אותי"), אדמה שתישאר כאן עוד עידנים, הרבה אחרי שכל החי והצומח שעליה ייעלמו.

מיכאל בסר